

Петрова Варвара Александровна – учитель-логопед
МБДОУ «Павловский ЦРР д/с «Мичээр» им. З.Я. Осиповой»
с. Павловск, Мегино-Кангаласский
[С] дорбоону сүхүөхтэргэ, тылларга, этиилэргэ чинэтэр үлэлиир тэтэрээт

“Түннүк”. Айахпытын киэнник анабыт, тылбыт хамсаабакка оннугар сытар. Айахпытын сабабыт. Хаста да хатылыбыт.

“Лэппиэскэ”. Айахпыт анаҕас, тылбыт кэтит, холкутук аллараа уоспутугар сытар.

«Күөрчэхтээх ытыгы салаа». Кэтит тылбытын өрө көтөҕөбүт уонна айахпытын сабабыт. Хаста да хатылыбыт.

“Чааскы”. Айахпытын киэнник анабыт. Тылбыт төбөтө уонна кытыылара үөһээ тахсаллар, ол эрэри тииспитин таарыйбаттар.

“Трубочка”. Айахпыт анаҕас, Тылбыт кытыылара үөһээ диэки токуруйаллар.

“Чаһы”. Айахпыт кыратык сэгэтиллэр. Уоспут үөрэр. Синньигэс тылбыт төбөтүнэн биир-биир айахпыт кытыытын таарыйабыт.

“Эриэн үөн”. Айахпытын киэнник анабыт. Синньигэс тылбыт төбөтүн таһаарабыт, онтон айахпыт иһигэр диригинник кистиибит.

“Хачыал”. Айахпыт анаҕас. Күүрбүт тылбыт төбөтүнэн үөһээнни, онтон аллараанны тиистэргэ тардыһабыт.

«Минньигэс барыанһа». Кэтит тылбыт төбөтүнэн үөһээнни уоспутун салыыбыт.

“Тиискин суун”. Айахпыт сабыылаах. Тылбытынан эргиччи уоспут уонна тииспит икки ардыларын салыыбыт.

“Сап”. Айахпыт анаҕас. Тылбыт төбөтө аллараа тиистэри бигиир, тылбыт кытыылара үөһээнни тиистэрбитигэр сыста сылдьар. Кэтит тылбыт айахпытыттан “халыйан” тахсар уонна төттөрү киирэр.

Хоёоннорго сөп түбээр суолталаах хартыынкалары бул. Кырааскалаа.

Са-са-са – саһархай сап

Со-со-со – сонун сон

Сү-сү-сү – субурбай сүһуох

Сы-сы-сы – сыыдам сырыы

Сэ-сэ-сэ – Сэмэн сэнээнэ

Суо-суо-суо – уһун суол

Сыа-сыа-сыа – сыаптаах сыарба

Сө-сө-сө – сөтөлө көптө

Сү-сү-сү – сүүтүгүм сүттэ

Ся-ся-ся – Васялаах Тася

Сё-сё-сё – Сема семгалаах

Сю-сю-сю – Сюзаннаба сюрприз

Си-си-си – сибэкки симэх

Се-се-се – кисель буста

Сүө-сүө-сүө –үөрэ көрсүө

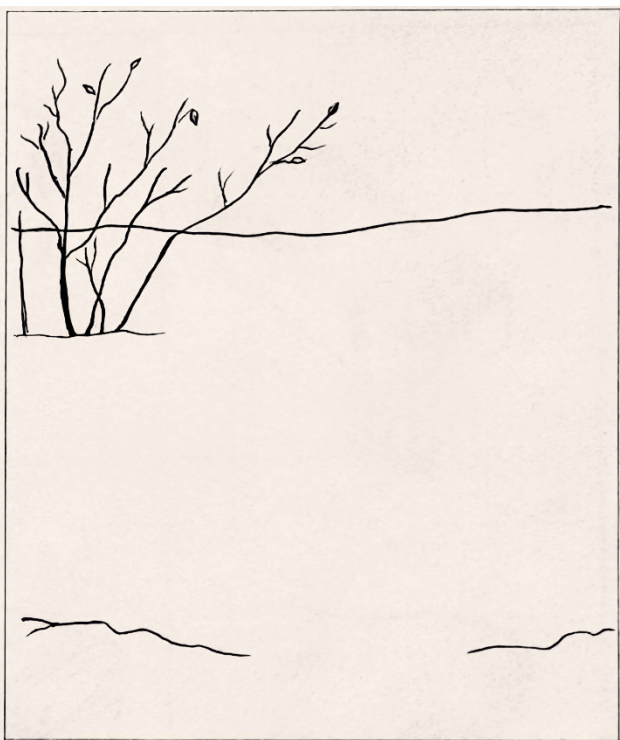
Сиэ-сиэ-сиэ –сиэгэн сиэмэх

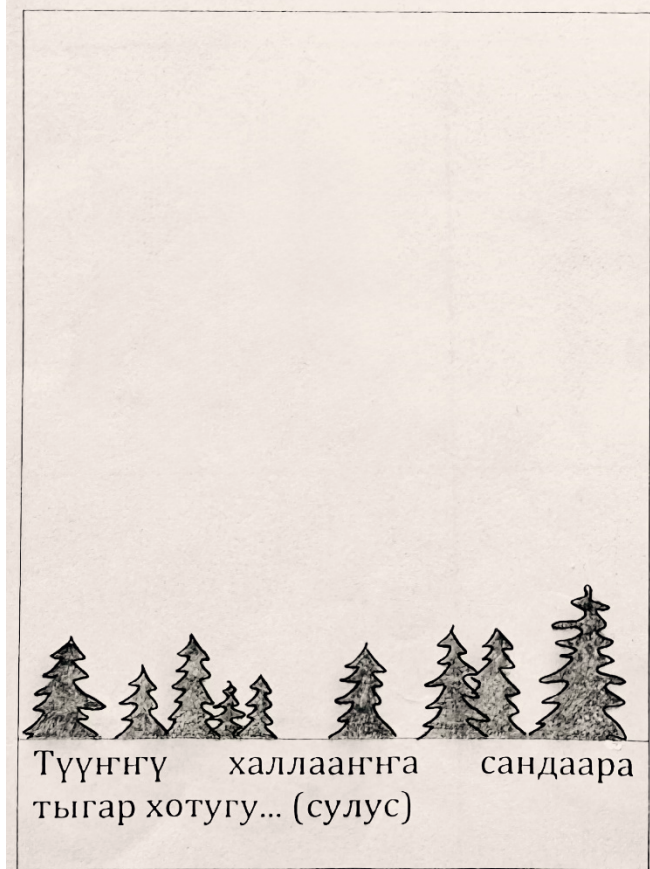
Этиини салбаа уонна уруһуйдаан биэр.

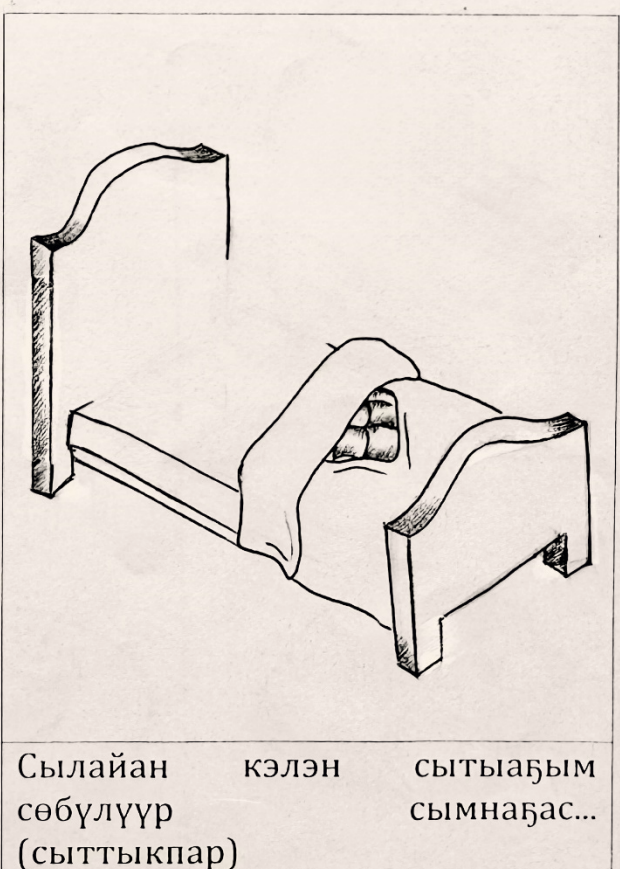
Күһүн сиргэ түһэллэр саһарбыт,,
(сэбирдэхтэр)

Сахсайбыт түүлээх кыыл -
кыһыл... (саһыл)

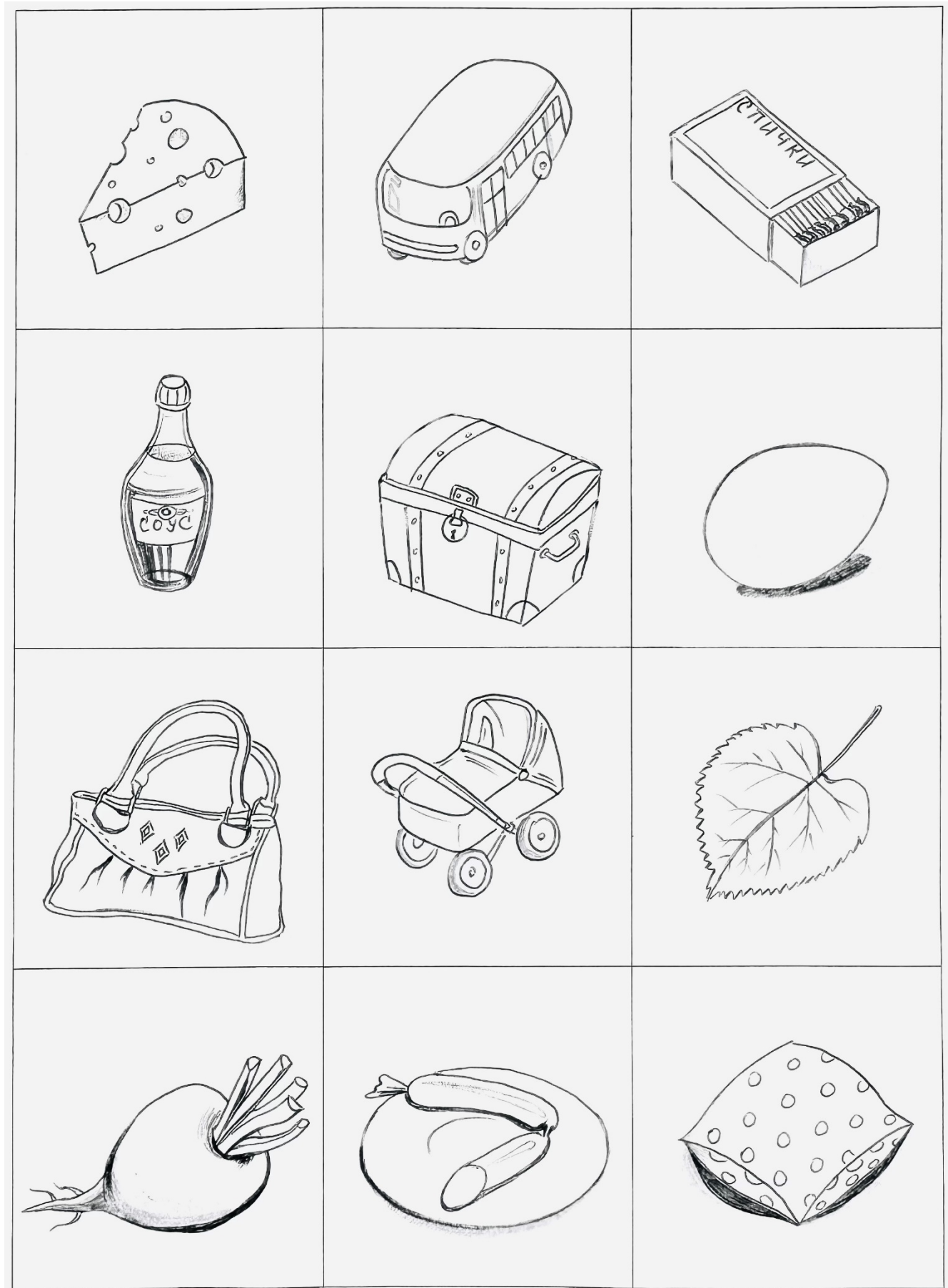

Түүһгү халлаанга сандаара
тыгар хотугу... (сулус)

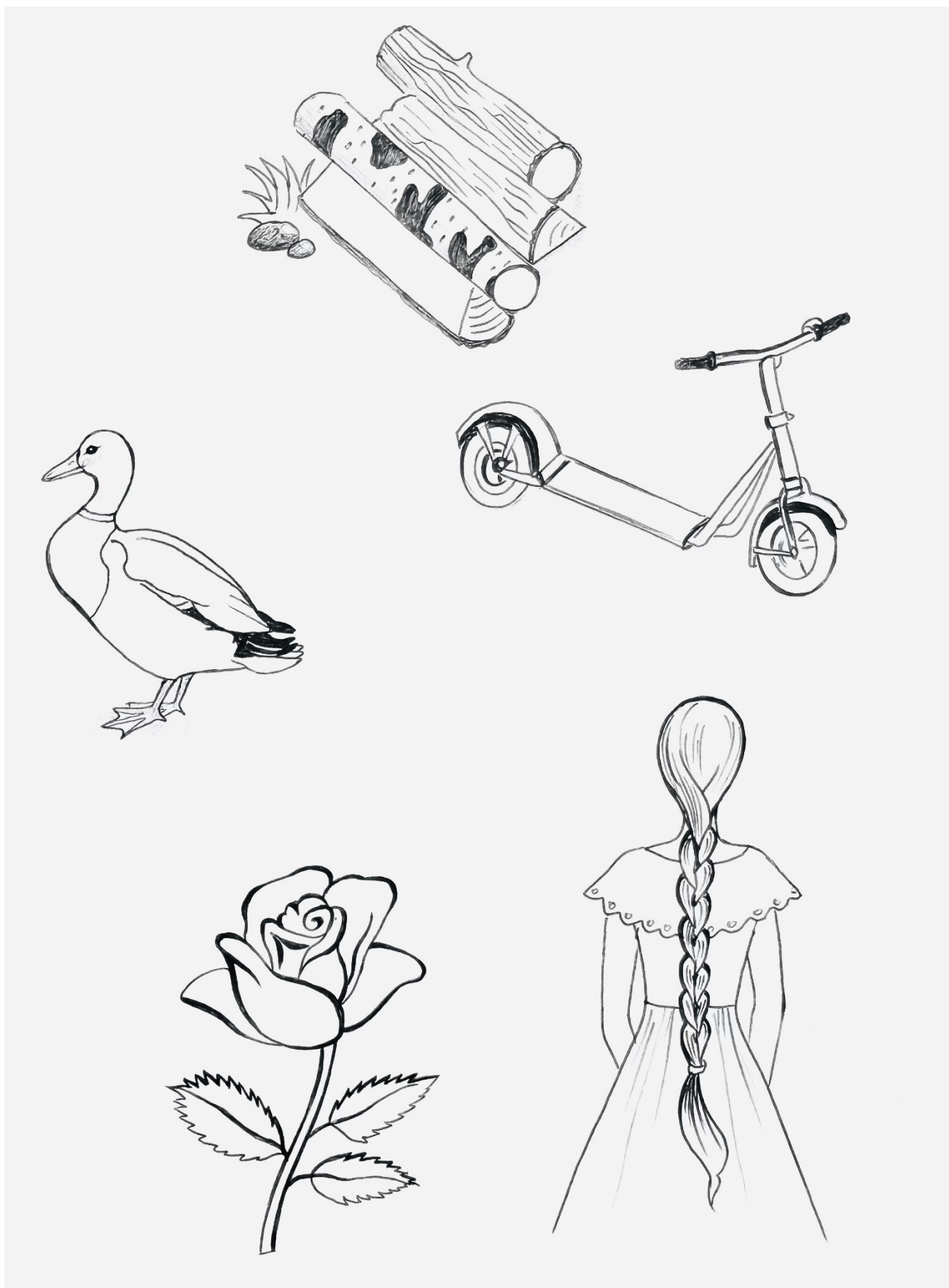

Сылайан кэлэн сытыабым
сөбүлүүр сымнаҕас...
(сыттыкпар)

[C] дорџоонноох тыллары аатталаа уонна кырааскалаа.

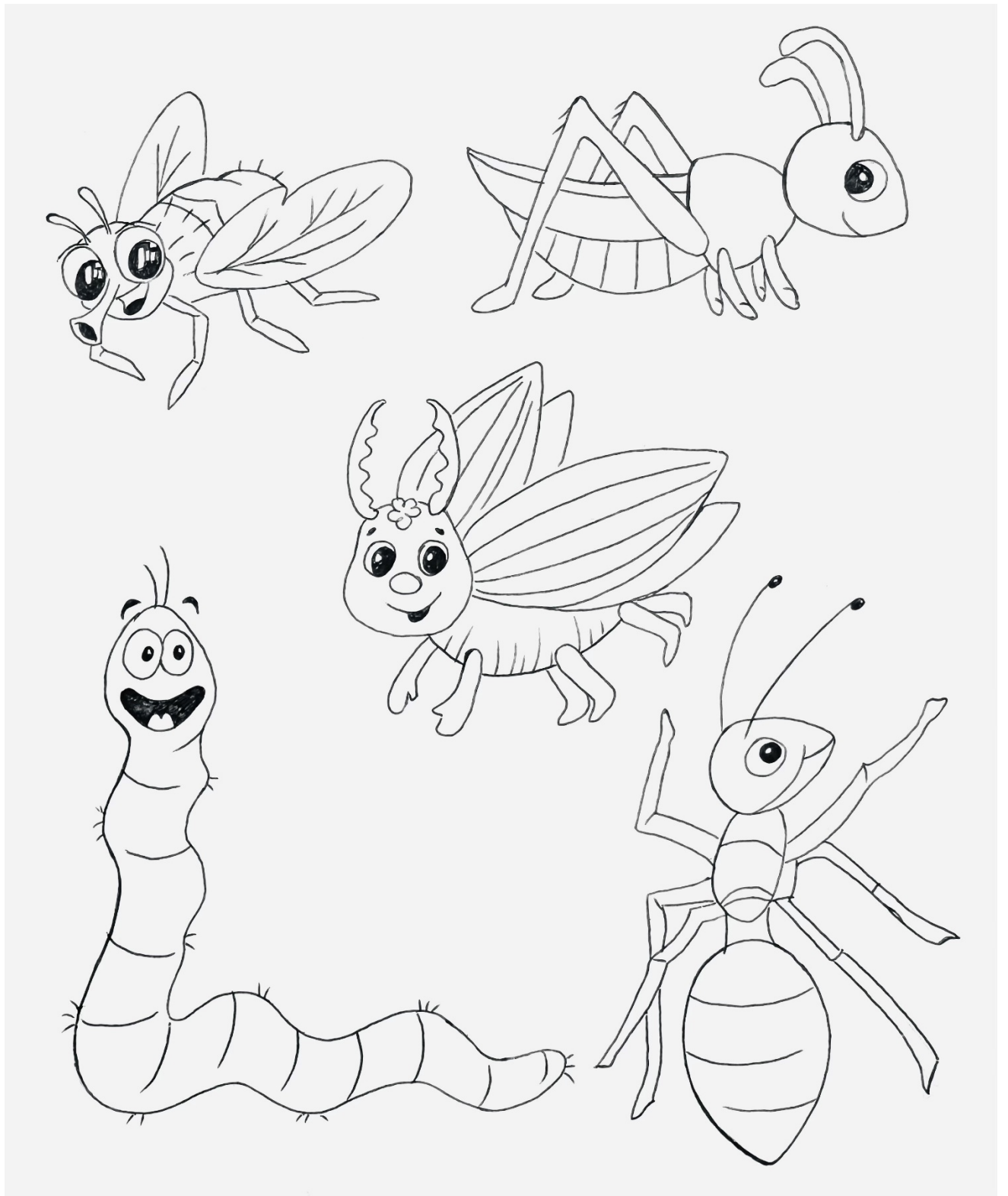
[C] дорџоонноох тыллары булан кырааскалаа.

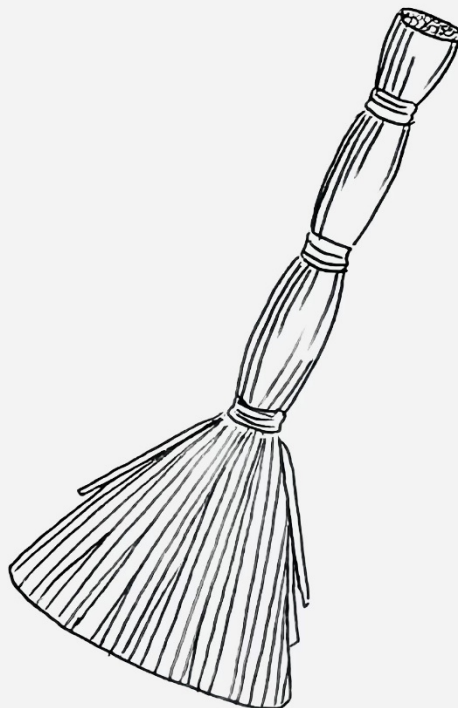
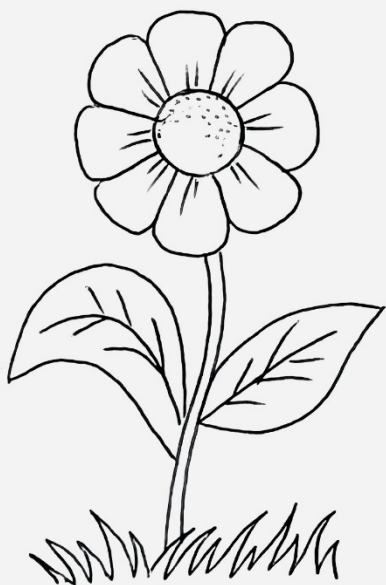
Бу тухтарый? (көтөрдөр). Ааттарыгар [С] дорбоонноох эрэ көтөрдөрү булан кырааскалаа.

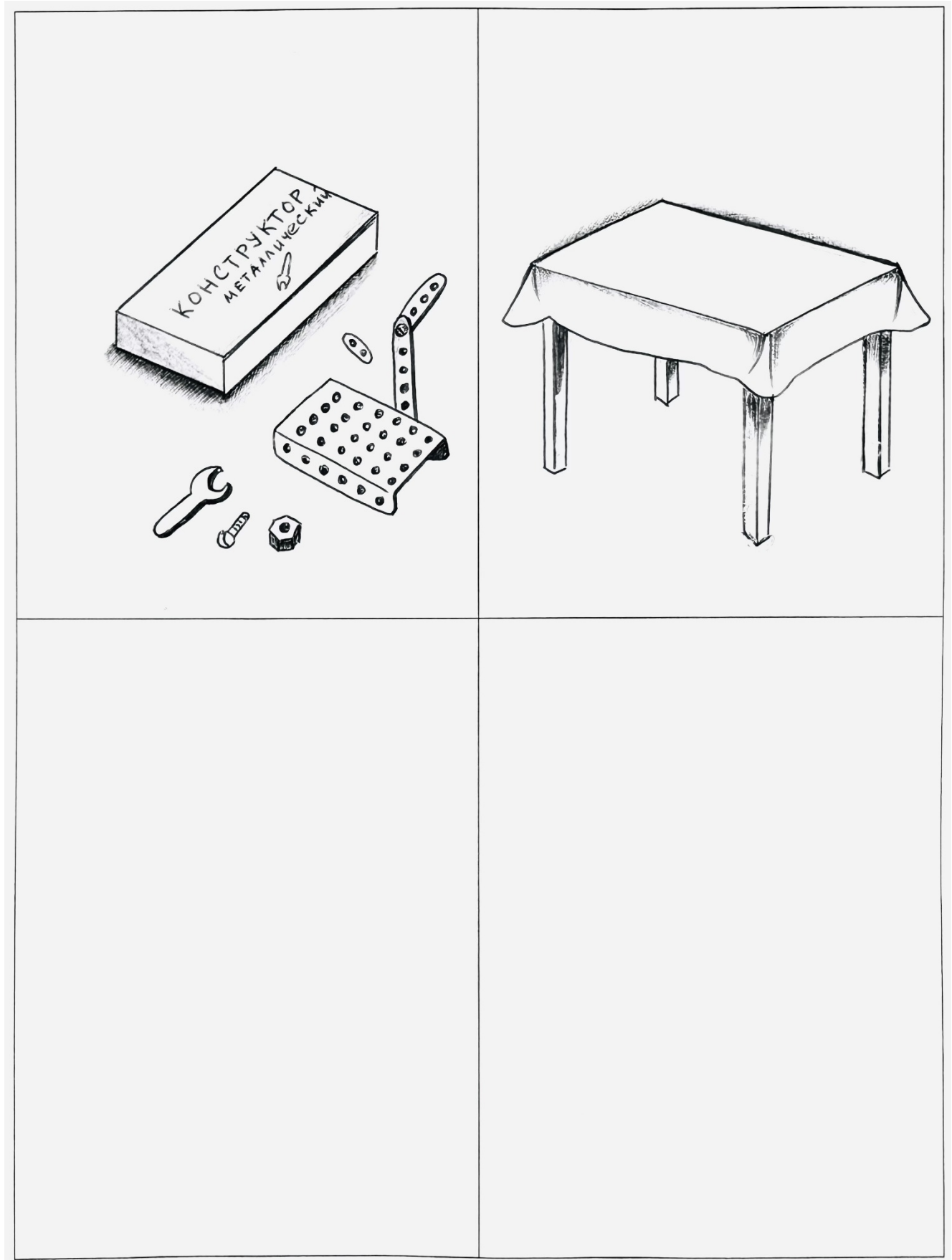
Бу тух харамайдарый? (үөnnэр). Ааттарыгар [С] дорбоонноох үөnnэри булан кыраскалаа.

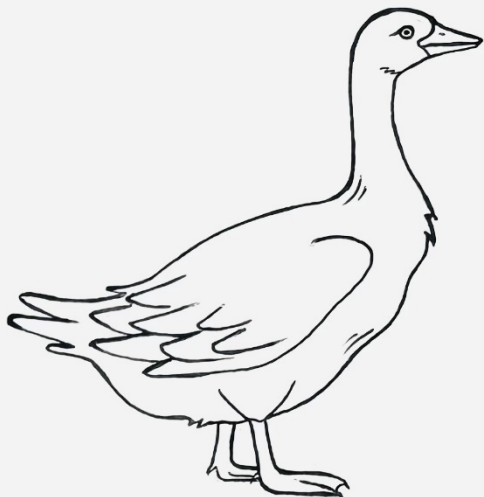
Ойуулары болбойон көр. [С] дорбоон ханан турарый бу тылларга? [С] дорбоон тыл сабаланытыгар турар тыллары толкуйдаа. Урунуйдаа.

Ойуулары болбойон көр. [С] дорбоон ханан турарый бу тылларга? [С] дорбоон тыл ортотугар турар тыллары толкуйдаа. Уруһуйдаа.

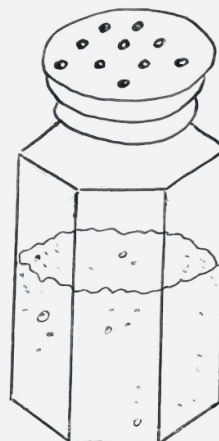
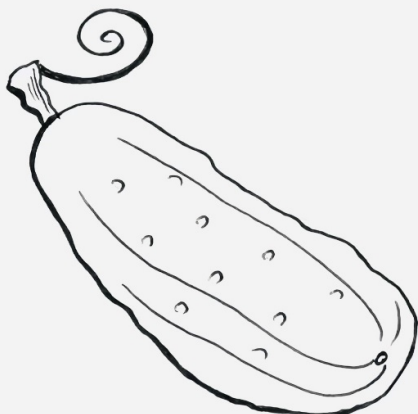
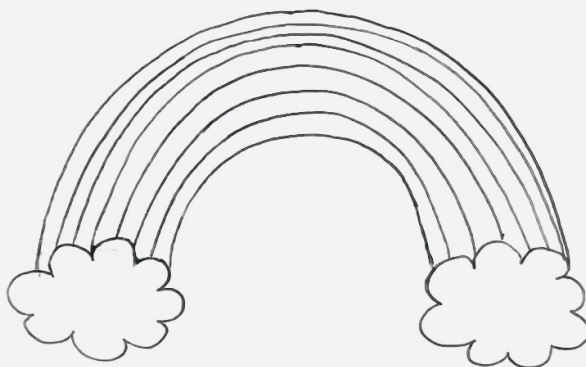
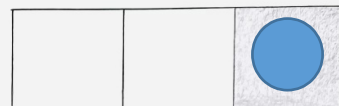
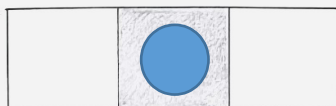

Ойуулары болбойон көр. [С] дорбоон ханан турарый бу тылларга? [С] дорбоон саамай бүтэник турар тылларын толкуйдаа. Урунуйдаа.

Бу предметтэр ааттарыгар С дорѳоон ханан турарый: тыл сабаланытыгар дуу, ортоку ду, эбэтэр тыл саамай бүтэнигэр ду? Бу схеманы кытта ойуулары сураанынынан холбоо.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Бу [С] дорџоонноох тыллары сангаран кѳр. С буукуба ханан турарын бынаар (тыл саџаланыытыгар, ортотугар, бѳтѳѳтѳгѳр).

Тыл саџаланыытыгар турар буоллаџа – кыһыл ѳнгнѳѳх харандаанынан тѳгѳрѳт
Тыл ортотугар турары – халлаан кѳѳбѳнѳн
Тыл бѳтѳѳтѳгѳр турары – ѳт кѳѳбѳнѳн

САҢЫЛ	МАС	АЛГЫС
ХААС	САЛГЫН	СИБЭККИ
СОЛКО	ОЛОППОС	ОСТУОЛ
КУСТУК	САМЫЫР	АЛГЫС
БАСТЫҢА	МААСКА	САЙЫН
СААРБА	ХАҢААС	КЫЫС
БАТАС	СИБЭККИ	СИБИИННЬЭ

[С] дорџоонноох тылла бѳйѳн толкуйдаа, уруһуйдаа. Бу тылга дорџоон ханан турарый? (тыл саџаланыытыгар, ортотугар, бѳтѳѳтѳгѳр). Схемаџа бѳлиѳтѳѳ

--	--	--

Боппуруостарга эппиэттээ. Сөп урунуйдары ый.

Сандаара туохтаа5ый? (кэлээскэлээх)

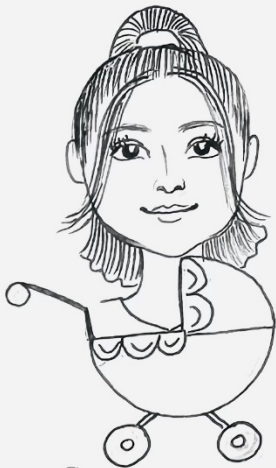
Сандал туохтаа5ый? (самосваллаах)

Сайнаара туохтаа5ый? (суумкалаах)

Сарыал туохтаа5ый? (самолёттаах)

Сайыына туохтаа5ый? (саарыктаах)

Сэмэнчик туохтаа5ый? (самокаттаах)

Сандаара

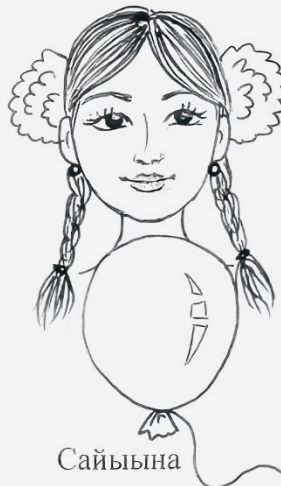
Сандал

Сайнаара

Сарыал

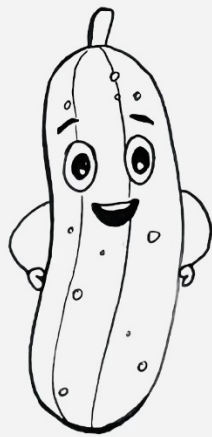
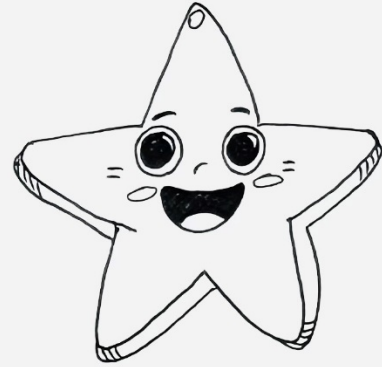
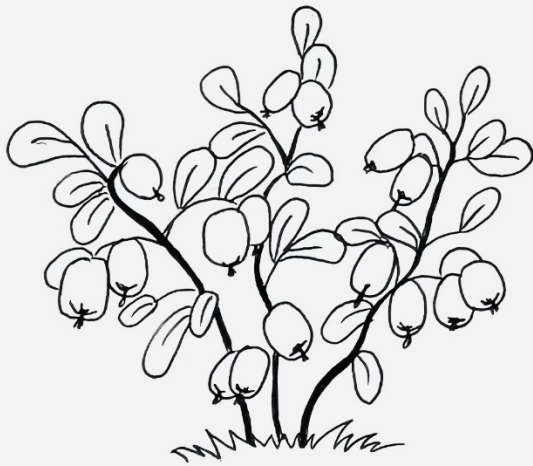

Сайыына

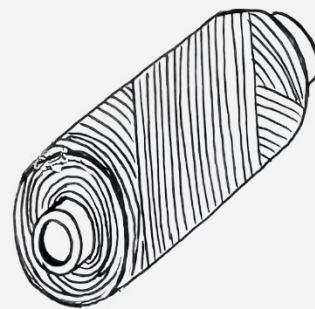
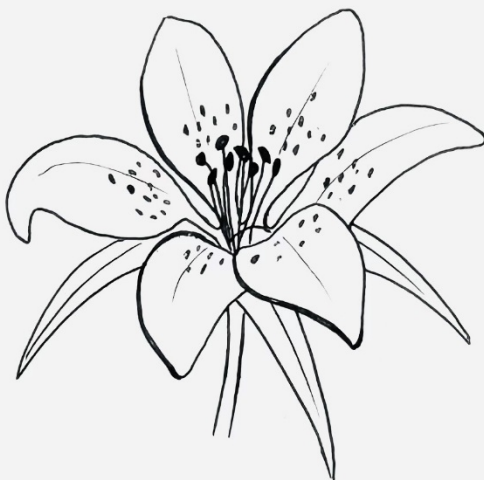
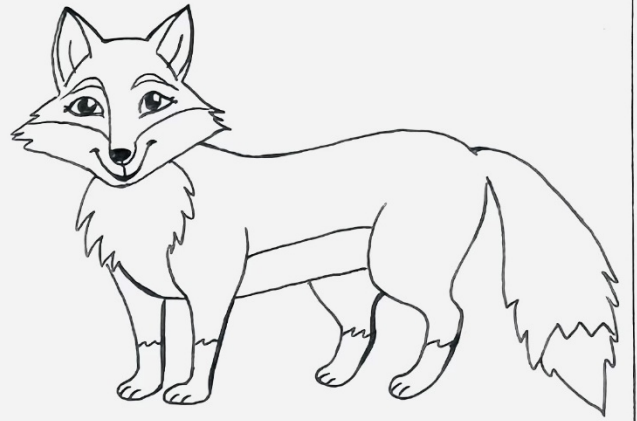

Сэмэнчик

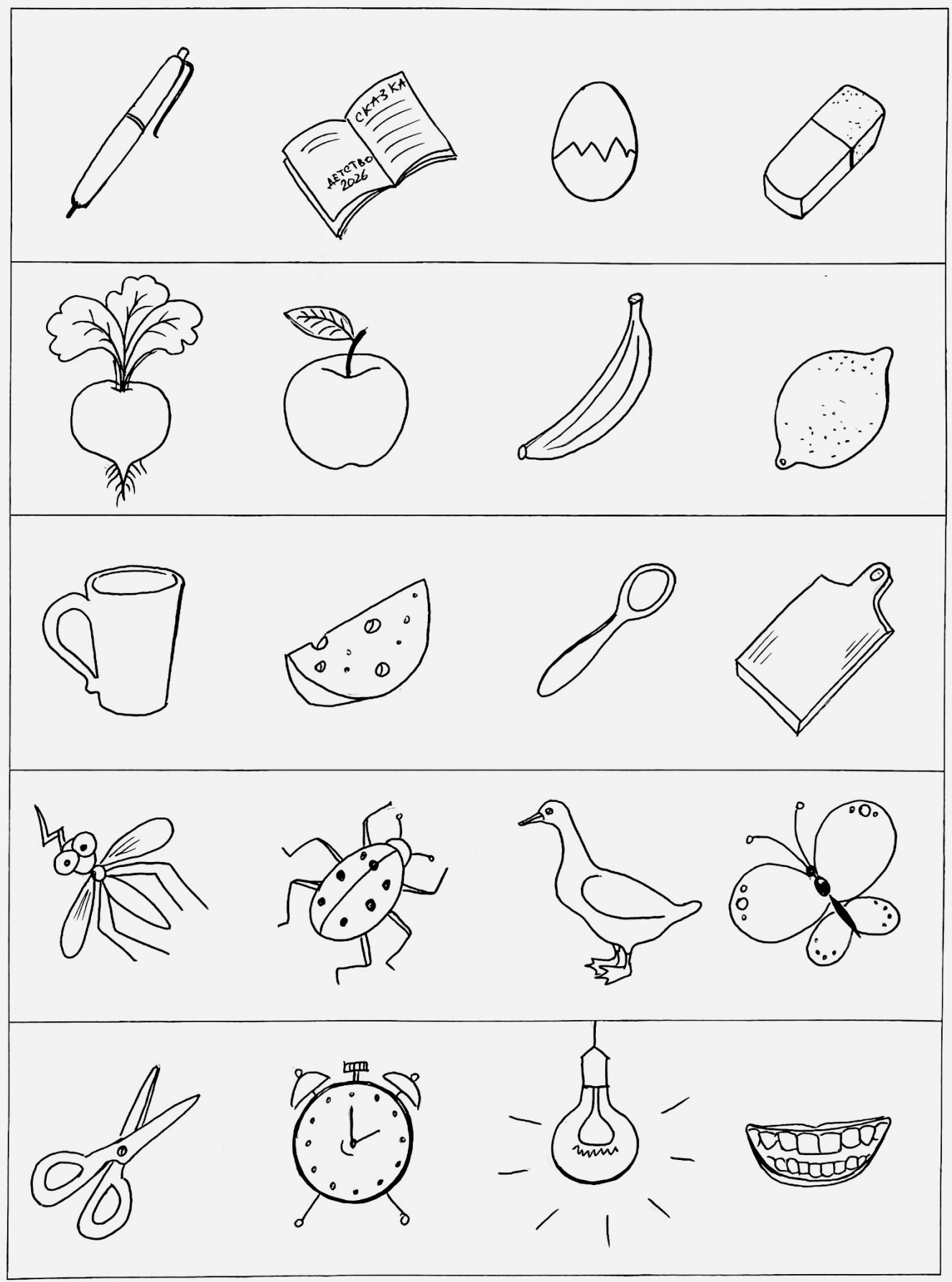
Бу предметтэри көр, аатталаа. Доһооннору чуолкайдык сангар. Ханнык тэн сүһүөх бу тылларга барыларыгар баарый?

Бу предметтэри көр, аатталаа. Доҕооннору чуолкайдык сангар. Ханнык тэн сүһүөх бу тылларга барыларыгар баарый?

Эрээттэри болбойон көр. Ханнык предмет сыыһа киирбитий, булан кырааскалаа.

Этиилэри дорбоонноохтук, сөпкө хатылаа, [С] добоону чуолкайдык санар.
Ойуулары көр, кырааскалаа.

Саргы сэттэ сааһын туолла

Саас салаасканан сыыртан сырылыам

Суолга самосвал кумабы сүөкээтэ

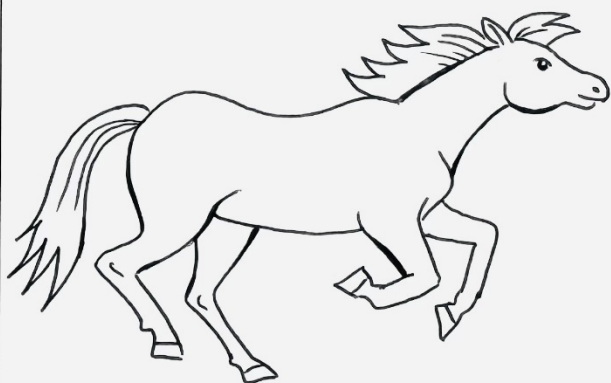

Этиилэри дорбоонноохтук, сөпкө хатылаа, [С] добоону чуолкайдык сангар.
Ойуулары көр, кырааскалаа.

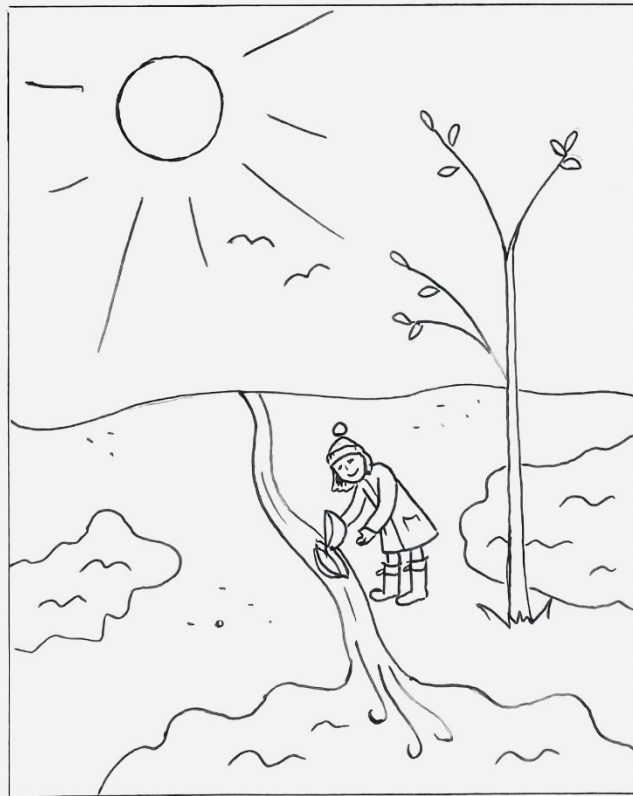
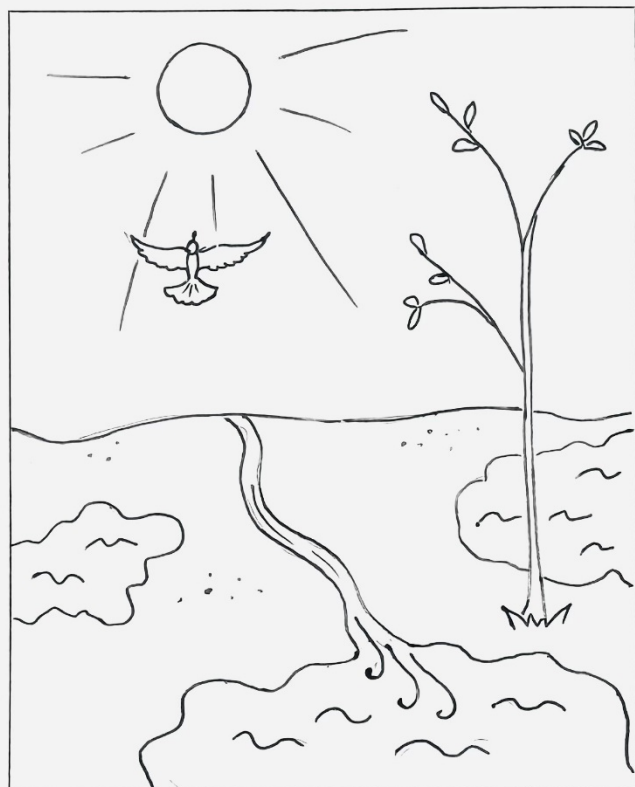
Сандал саарык үрдэ
Суу-суу диэтэ

Суоппуйа эмээхсин
Суоратын сойутар

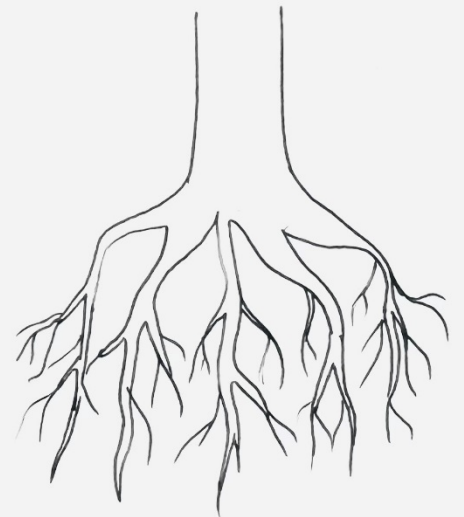
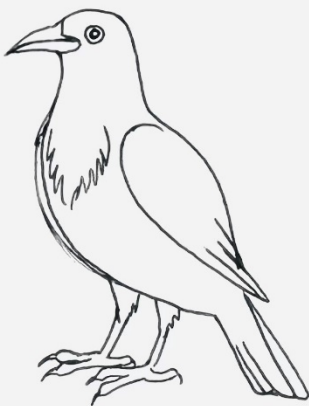
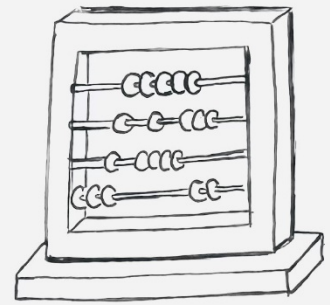
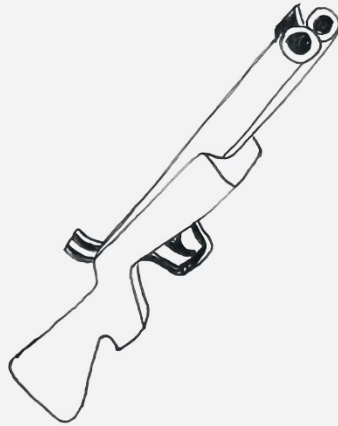
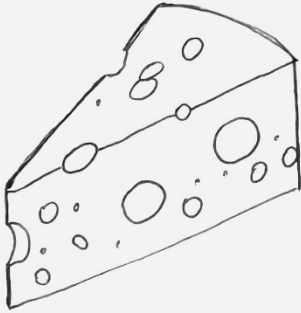
Сыспай сиэллээх
Сыыдам сырыылаах
Сонобоһум,
Доборум!

Ойуулары көр. [С] дорбоонноох тыллары туһанан, этиилэрдэ толкуйдаа.

Кроссворду таай.

С				
С				
С				
С				
С				
С				

Кроссворду таай.

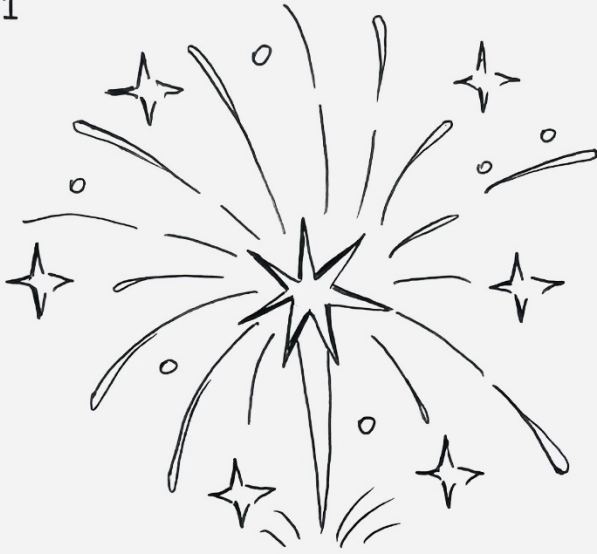
			С
			С
			С
			С
			С
			С

Бу предметтэр тустарынан таабырыннарда толкуйдаа. Аттыгар баар улахан дьонунан көмөлөнүңнэрэн, суруйтар.

1

2

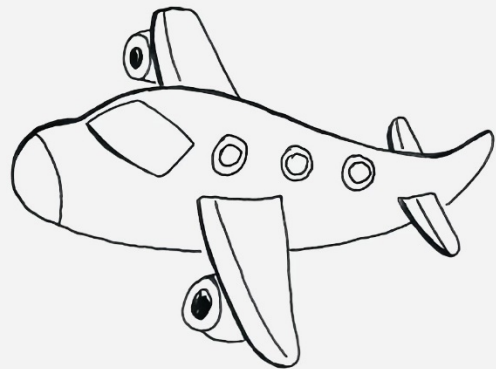

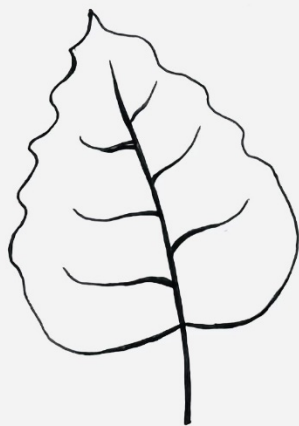

3
